Turkish Studies
International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/15 Fall 2015, p. 439-450
DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8758
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

YABANCI DİL OLARAK WEB TABANLI TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MATERYAL HAZIRLAMA SÜRECİ*

*Behlül GÜCÜKOĞLU***
*Fatih Mehmet TÜRKER****

ÖZET

Yeni bir dil, yeni bir hayata başlamanın ilk adımdır. Günümüzde yabancı dilin önemi arttıkça paralelinde yabancı dil öğreniminin önemi de artmış ve insanlar artık birden fazla yabancı dil öğrenme eğilimine gitmiştir. İnsanlar yabancı dil öğrenimine artık daha fazla önem vermekte ve bu uğurda ciddi çaba sarf ederek vakit harcamaktadır. Günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için farklı yöntemler uygulanmaktadır. Gelişen teknoloji ile birlikte bu öğretim artık bilgisayar ve internet üzerinden de yapılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yöntemlerinden biri de web tabanlı Türkçe öğretimi yöntemidir. Bu tür uzaktan eğitim yöntemlerinde çoğu zaman öğretmenler sınıf içi eğitimlerde olduğu kadar aktif rol alamamakta, bunun yerine bir yönlendirici kılavuz görevini görmektedirler. Hâl böyle olunca ders için hazırlanan materyalin önemi daha da artmaktadır. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak web tabanlı Türkçe öğretimi için etkili eğitsel materyal hazırlamanın önemini vurgulamak ve bunun için gerekli yol haritasını sunmaktır. Bu çalışmada etkili eğitsel materyal hazırlamanın yol haritası süreç başında yapılması gereken işlemler, süreç içinde yapılması gereken işlemler ve süreç sonunda yapılması gereken işlemler olmak üzere birbirini takip eden üç alt süreç olarak ele alınmıştır. Bu çalışma kapsamında; yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, web tabanlı Türkçe öğretimi, web tabanlı uzaktan eğitimde öğretim materyali ve etkili eğitsel materyal hazırlamanın yol haritası anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, uzaktan eğitim, web tabanlı uzaktan eğitim, materyal, öğretim tasarımı, yabancı dil.

---

* Bu çalışma, 22-23 Aralık 2014 tarihlerinde Yunus Emre Enstitüsü ve Türk Dil Kurumu iş birliğiyle düzenlenen "Teknoloji Tabanlı Öğretim" temalı "1. Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu"nda sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, El-mek: behlulgucukoglu@gmail.com
*** Dr., İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, El-mek: fatih.turker@auzef.istanbul.edu.tr

THE PROCESS OF MATERIAL PREPARATION IN WEB-BASED TURKISH TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT

A new language is the first step to start a new life. In present, the importance of foreign language learning has increased in parallel with increasing the importance of foreign language and people have tended to learn more than one foreign language. People now give more attention to foreign language learning and they spend their time for this cause by expending considerable effort. In present, different methods for teaching Turkish as a foreign language are applied. With the developing technology, this teaching is now done on the computer and the internet. One of the Turkish teaching methods as a foreign language is the web-based Turkish teaching method. In such methods of distance education, teachers most of the time cannot take an active role as well as they do in classroom education but instead of this, they perform a guide task. For this reason, the importance of the material that is prepared for the course is further increased. The purpose of this study is to emphasize the importance of the preparation of effective educational material for web-based Turkish teaching as a foreign language and to provide the necessary road map for that. In this study, the road map of the preparation of effective educational material is handled as consecutive three sub-processes, which are operations that should be done at the beginning of the process, operations that should be done in the process and operations that should be done at the end of the process. In the coverage of this study, Turkish teaching as a foreign language, web-based Turkish teaching, educational material in web-based distance education and the road map of the preparation of effective educational material are explained.

STRUCTURED ABSTRACT

A new language is the first step to start a new life. In present, the importance of foreign language learning has increased in parallel with increasing the importance of foreign language and people have tended to learn more than one foreign language. People now give more attention to foreign language learning and they spend their time for this cause by expending considerable effort.

Turkish has the feature of being the fifth most widely spoken language on the world (Sabah, n.d.). Without doubt, one reason for Turkish to take place so much in the up on the most widely spoken languages list on the world is for Turkish to be learned as a foreign language by citizens of different countries. In present, different methods for teaching Turkish as a foreign language are applied. With the developing technology, this teaching is now done on the computer and the internet.

In our world, some important developments of late years in the technology, computer and internet sectors have caused many innovations and convenience in education field as in many fields. One of

the Turkish teaching methods as a foreign language is the web-based Turkish teaching method. In such methods of distance education, teachers most of the time cannot take an active role as well as they do in classroom education but instead of this, they perform a guide task. For this reason, the importance of the material that is prepared for the course is further increased.

Teacher, student and material interaction in classic methods such as classroom lessons has most of the time given place to student and material interaction in web-based distance education. While preparing materials in language teaching, materials should be enriched by giving place to multimedia elements such as image, audio and so on instead of text because the more effective and efficient materials are, the easier learning is. The materials that are prepared for foreign language teaching should address to the four basic skills including reading, writing, listening and speaking and should meet their requirements.

Educational materials can be prepared either by one person at the simple level or by a team including proofreader, instructional technologist, interactive media designer, visual designer, illustrator and programmer each having experience in their field at the professional level. Educational materials can be either in printed format as a book or in digital form that is equipped some elements such as image, audio and so on.

The road map of the preparation of educational material can be examined generally in consecutive three sub-processes, which are operations that should be done at the beginning of the process, operations that should be done in the process and operations that should be done at the end of the process.

Operations that should be done at the beginning of the process

As a *first step* at the beginning of the process, a production plan (a project plan) should be made. In this stage, a work schedule should be established for production by considering the time. This work schedule should include workflows and workload. While making the production plan, possible risks that may occur during the production should be predicted and precautions should be taken to these risks.

As a *second step*, hardware and software requirements that may be needed during the production and at the end of the production by considering the scope of the work should be provided.

As a *third step*, communication among the team members who will do the production should be organized and task sharing in the team should be made.

As a *fourth step*, an analysis of the target group who will use the material should be made. In this analysis, some important criterions such as their age, education level, computer usage skill and so on should be evaluated.

Operations that should be done in the process

As a *first step* in the process, the fact that in terms of which instructional design model will the material be developed should be

decided. Instructional design models such as ASSURE, ADDIE and so on help a material to be developed systematically.

As a *second step*, goals and objectives should be determined for the material. Goals and objectives should be clear and understandable by all.

As a *third step*, source documents (such as book, presentation, lecture note and so on) for the material should be taken and they should be examined deeply. One should be sure that the content of the source documents is up to date, adequate and explanatory.

As a *fourth step*, scenarios should be prepared for the material. If needed, subject matter expert should be consulted and pedagogue's support should be taken in terms of the target group. While preparing scenarios, from different media elements (such as text, image, sound, illustration, animation, 3 dimension animation, simulation, video and so on) and from interactive applications (such as drag-drop, read and write, listen and read, interactive gallery, puzzle, game and so on) should be benefited. After finishing preparing scenarios, confirmation should be received from subject matter expert.

As a *fifth step*, prepared scenarios should be proofread.

As a *sixth step*, sketch studies of scenarios should be made. A design guide should be created. Storyboards of scenarios should be prepared. Wireframes should be prepared.

As a *seventh step*, software coding should be made.

Operations that should be done at the end of the process

As a *first step* at the end of the process, a produced material should be tested. In this step, one should be sure that all objects in the material are displayed properly and all connections in the material are working properly. In addition to this, the material should be tested in terms of visual quality, resolution and readability. The material should be tested in different devices (such as computer, tablet, smart phone and so on) and if it is used via internet, it should be tested in different explorers (such as Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome and soon) and in different operating systems (such as Windows, Mac and so on).

As a *second step*, the material should be subjected to user testing. The material should be tested by students in the target group. If needed, some corrections should be made.

As a *third step*, if possible, the material should be tested with the help of some professional devices such as eye tracking device.

As a *fourth step*, the material should be packaged in accordance with SCORM if it is used via a learning management system (LMS).

Result

In our country, the web-based distance education method is used in Turkish teaching. "The element that provides the most significant contribution to the realization of the teaching-learning process is teaching material." (Çelik, 2012: 30). According to Avcı (2013), it is a basic procedure to use material in teaching to improve the effectiveness and efficiency of the learning process. Facilities that are brought by

instructional technology should be reflected to educational materials because according to Mazgon and Stefanc (2012), a key component of educational technology is educational materials.

Providing books, presentations or lecture notes as source material to students plays absolutely a role in their learning but it is not enough to meet their needs in learning – especially their needs in foreign language learning. Therefore, in this study, the importance of educational material is emphasized and a road map about how effective educational material will be prepared is explained. In this road map, the fact that which steps should be taken where in the material preparation process is expressed.

Lastly, an effective material provides the following benefits to students:

- It facilitates instruction.
- It helps permanent learning.
- It provides an understanding of concrete and difficult topics.
- It focuses student's interest and attention to topic.
- It saves time.
- Its usage and consumption are easy.

Keywords: Turkish teaching, distance education, web-based distance education, material, instructional design, foreign language.

1. Giriş

Dil, insanlar arası iletişimi sağlamada kullanılan en önemli anlaşma aracı olmasının yanı sıra birçok başka önemli görevi de yerine getirmektedir. Dil, kültürler arası etkileşimi sağlar ve insanlar arasında gönül köprüleri kurulmasına yardımcı olur. Dil, ülkeler için uluslararasılaşmayı sağlar. Bu ve bunun gibi birçok nedenden dolayı yeni bir yabancı dil hatta birkaç yabancı dil öğrenimi, insanlar için artık bir ihtiyaç ya da hobi değil bir zorunluluk hâline gelmiştir. "Ülkeler arasında sınırların kalktığı, rekabetin hızlandığı, iletişim araçlarıyla anında her noktasına ulaşılan dünyamızda yabancı dil öğrenmenin gerekliliğini ve zorunluluğunu hiç kimse inkar[*sic*] edemez." (Demirkan, 2008: 2).

"Günümüz dünyasında ikinci dil / yabancı dil büyük bir önem kazanmıştır." (Elbir ve Aka, 2015: 371). Günümüzde yabancı dilin önemi arttıkça paralelinde yabancı dil öğreniminin önemi de artmış ve insanlar artık birden fazla yabancı dil öğrenme eğilimine gitmiştir. "Bugün dünyada yaygın biçimde benimsenmiş; sanatta, teknolojide, uluslararası iletişimde en çok kullanılan diller, yabancı dil olarak öğretimi gelişmiş dillerdir." (Candaş Karababa, 2009: 268). "Avrupa Birliği ülkelerinin yabancı dil öğrenme, bilme ve yabancı dil eğitimine erken yaşta başlanması yönündeki vurguları hem diğer ülkelerde hem de ülkemizde yabancı dil eğitimine daha erken yaşta başlama eğilimlerini ortaya çıkarmıştır." (Akpınar Dellal ve Kuru Atadere, 2015: 25). Nitekim ülkemizde de yabancı dil öğretiminin önemi kısa sürede fark edilerek yabancı dil öğretiminin temeli cumhuriyetin ilk yıllarında atılmış ve İngilizce, Fransızca, Almanca ve Arapça gibi milyonlarca insanın konuştuğu önemli diller, okul müfredatlarında yerlerini uzun yıllar önce almıştır. Ancak son yıllarda gerek ülkemizin dünya sahnesinde önemli roller oynaması gerekse de ana dilimiz olan Türkçenin geniş coğrafyalara yayılmasından dolayı Türkçe, başta Asya ve Afrika ülkelerinin (özellikle de Türk Cumhuriyetleri) vatandaşları olmak üzere birçok ülkenin vatandaşları tarafından yabancı dil olarak öğrenilmektedir.

Türkçe dünya üzerinde en çok konuşulan 5. dil olma özelliğine sahiptir (Sabah, t.y.). Türkçenin dünya üzerinde en çok konuşulan diller listesinde bu denli yukarılarda yer almasının bir nedeni ise hiç şüphesiz Türkçenin yabancı dil olarak farklı ülke vatandaşları tarafından öğrenilmesidir.

2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Yeni bir dil, yeni bir hayata başlamanın ilk adımdır. İnsanlar yabancı dil öğrenimine artık daha fazla önem vermekte ve bu uğurda ciddi çaba sarf ederek vakit harcamaktadır. Günümüzde artık bir tane yabancı dil bile insanlara yeterli gelmemektedir.

Ülkemizde bulunan üniversiteler yabancı uyruklu öğrenci sınavı (YÖS) ile birçok yabancı ülke vatandaşlarına (özellikle de gençlerine) lisans, yüksek lisans hatta doktora düzeyinde eğitim alma imkânı sağlamıştır. Bunun için üniversitelerimizde özel kontenjanlar açılmış ve gerek maddi gerekse manevi destekler verilmiştir. Bütün bunlar ülkemizin yabancı ülke vatandaşları gözünde değerini arttırmış ve dolayısı ile yabancı dil olarak Türkçeye olan talebi arttırarak Türkçenin önemini ortaya koymuştur çünkü yabancı uyruklu öğrencilerin ülkemizde eğitim alması için Türkçeyi öğrenmesi gerekmektedir.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilerine göre 2013-2014 eğitim-öğretim yılı içerisinde ülkemizde 96.340 yabancı uyruklu öğrencinin eğitim aldığı görülmektedir (Kılanç, 2014). Önceki yıllar da göz önüne alındığında bu sayının her geçen yıl keskin bir biçimde arttığı görülmektedir. Ülkemizde yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yapılan bir çalışma (H. M. Paksoy, S. Paksoy ve Özçalıcı, 2012) onların kendi ülkelerine döndüklerinde Türkiye'de eğitim görmeyi çevrelerindeki akranlarına tavsiye edeceklerini ortaya çıkarmıştır. Bu tespit, ileriye yönelik ülkemizde bulunan yabancı uyruklu öğrenci sayısının artarak devam edeceğine işaret etmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenimini karşılamak için ülkemizin çeşitli illerinde Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) kurulmuştur. Üniversiteler tarafından kabul edilen öğrenciler TÖMER'lere yerleştirilmekte ve daha sonra Türkçe öğreniminde başarı sağlayanlar ise kabul gördüğü üniversitelerde kazandığı bölümlerde eğitimine başlamaktadır.

Yabancı uyruklu öğrenciler için Türkçe öğrenimi, onların eğitim hayatının yanı sıra gündelik yaşamlarında da önemli bir yere sahiptir. Zira Türkçe onların sadece üniversite içindeki ihtiyacını karşılamamaktadır. Türkçe öğrenimi yabancı uyruklu öğrencilerin ekonomik, sosyo-kültürel gibi birçok probleminin çözülmesine de yardımcı olmaktadır.

3. Web Tabanlı Türkçe Öğretimi

"Küreselleşen dünyada diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da hızlı değişimler gözlenmektedir." (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 26). Dünyamızda son yıllarda kendini gösteren teknoloji, bilgisayar ve internet sektörlerindeki önemli gelişmeler birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da birçok yeniliğe ve kolaylığa yol açmıştır. "Değişen ve gelişen dünyada bilginin çoğalması, bilinç düzeyinin yükselmesi, öğrenci sayısındaki artış gibi etkenler bilgi teknolojilerinin eğitimde kullanılmasını zorunlu kılmıştır." (Yücer, 2011: 140). Daha spesifik olarak bu sektörlerdeki ve bilgi teknolojilerindeki gelişimler artık yabancı dil öğretimini de daha kolay ve verimli hâle getirmiştir.

"Dil edinimi plansız programsız gerçekleşen bir süreç iken; ana dilin eğitimi ve öğretimi ise daha çok planlı, kasıtlı, belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilen öğrenme-öğretme süreçlerini kapsamaktadır." (Bozpolat, 2015: 318). Adıyaman (2002) yabancı dil öğretiminde özel yöntemlerin kullanılması gerektiğinin önemini vurgulamıştır. "Yabancı dil öğretimi için bilim dünyasında çeşitli yöntemler ortaya konmuştur." (Erdem, Gün ve Sever, 2015: 549). Bu özel öğretim yöntemlerinin

biri ise uzaktan eğitimin bir alt dalı olan web tabanlı uzaktan eğitim yöntemidir. Web tabanlı kurslar, baskın şekilde bilgi transfer etmek için tasarlanır (Gunawardena, 1999). Ülkemizde de yabancı uyruklu öğrencilere web tabanlı uzaktan eğitim yöntemi ile Türkçe eğitimi verilmektedir.

Üniversitelerimizde web tabanlı Türkçe öğretimi konusunda farklı uygulamalar vardır. Bu uygulamalar ile Türkçe öğretimi dijital dünyanın öğrencilere sağladığı imkânlar sayesinde oldukça kolaylaşmıştır. Örneğin; yabancı uyruklu öğrenciler bu sayede evlerinde, okullarında ve hatta eğer çalışıyorlarsa iş yerlerinde kendi başlarına öğrenme ortamı oluşturmuştur. Farklı görsel ve işitsel materyaller ile üretilmiş kaliteli içerikleri kullanma imkânına kavuşmuştur. Bu yüzden web tabanlı uzaktan eğitimde etkili eğitsel materyal kullanımı oldukça önemli bir role sahiptir. İstenilen çıktılara bağlı kalmak şartı ile materyalleri okuma, anlama ve uyarlama öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılar (Drake, Land ve Tyminski, 2014).

4. Web Tabanlı Uzaktan Eğitimde Öğretim Materyali

Bir dersin birbirinden önemli ve birbirinden görev ve işlev olarak farklı birçok bileşeni vardır. Bu bileşenlerden en temelleri ise öğretmen, öğrenci ve materyaldir. Sınıf içi ders işlenen klasik yöntemlerdeki öğretmen, öğrenci ve materyal etkileşimi web tabanlı uzaktan eğitimlerde çoğu zaman yerini öğrenci ve materyal etkileşimine bırakmıştır. Bu tür uzaktan eğitim yöntemlerinde çoğu zaman öğretmenler sınıf içi eğitimlerde olduğu kadar aktif rol alamamakta, bunun yerine bir yönlendirici kılavuz görevini görmektedirler. Hâl böyle olunca ders için hazırlanan materyalin önemi daha da artmaktadır çünkü öğrenci dersi doğrudan doğruya öğretmenden değil materyalden öğrenmektedir.

Dil öğretimlerinde materyal hazırlanırken yazıdan ziyade görsel ve işitsel multimedya elemanlarına yer verilerek materyal zenginleştirilmelidir çünkü materyal ne kadar etkili ve verimli olursa öğrenme de o kadar kolaylaşır. Pilancı da (2009) sesin ve görüntünün web tabanlı uzaktan dil öğretiminde önemli imkânlar sunduğunu ileri sürmüştür. Yabancı dil öğretiminde hazırlanacak materyalin okuma, yazma, dinleme ve konuşma olmak üzere temel dört beceriye hitap etmesi ve bunların gereklerini karşılaması gereklidir. "Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda sınırlı sayıda görsel materyal olmasına rağmen bu materyallerin ilerleyen yıllarda zenginleşerek devam edeceği görülmektedir." (Türker ve Demir, 2014: 253).

5. Etkili Eğitsel Materyal Hazırlamanın Yol Haritası

Eğitsel materyaller basit düzeyde tek bir kişi tarafından hazırlanabileceği gibi profesyonel anlamda içerisinde her biri alanında deneyim sahibi olan redaktör, eğitim teknoloğu, interaktif medya tasarımcısı, görsel tasarımcı, illüstratör ve yazılımcı olan bir ekip tarafından da hazırlanabilir. Eğitsel materyal kitap gibi basılı formatta olabileceği gibi görsel ve işitsel ögelerle donatılmış elektronik formatta da olabilir. Bu çalışmada ele alınan eğitsel materyal elektronik formatta olanıdır. Eğitsel materyal hazırlamanın yol haritası genel olarak üç aşamada incelenebilir.

5.1. Süreç Başında Yapılması Gereken İşlemler

Sürecin başında *ilk adım* olarak üretim planı (proje planı) yapılması gereklidir. Bu aşamada üretim için zaman gözetilerek bir iş takvimi oluşturulmalıdır. Bu iş takviminde iş akışlarına ve iş yüküne de yer verilmelidir. Bu işlem için Microsoft Project gibi profesyonel iş planlama yazılımları kullanılabilir. Bununla birlikte üretilecek materyal için süreç sonunda ne gibi çıktıların elde edileceği (materyal türü, adedi vb.) ve bu doğrultuda işin kapsamı belirlenmelidir. Üretim planı yaparken proje sürecinde oluşabilecek olası risklerin öngörülmesi ve bunlara önlem alınması gereklidir.

İkinci adım olarak işin kapsamı göz önünde bulundurularak üretim sırasında ve üretim sonunda ihtiyaç duyulan donanımların ve yazılımların temin edilmesi gereklidir. Ayrıca işin

niteliğine göre eğer gerekirse profesyonel danışmanlık almak için gerekli araştırmalar yapılmalı ve bağlantılar sağlanmalıdır.

Üçüncü adım olarak üretimi yapacak ekip üyeleri arası iletişim organize edilerek ekip içi görev paylaşımı yapılmalıdır.

Dördüncü ve son adım olarak üretilecek materyali kullanacak hedef kitle analizi yapılmalıdır. Bu analizde onların yaş, eğitim düzeyi, bilgisayar kullanma becerileri gibi önemli kıstaslar değerlendirilmelidir.

5.2. Süreç İçinde Yapılması Gereken İşlemler

Süreç basında yapılması gereken işlerden hemen sonra yapılması gereken *ilk ve en önemli adım* materyalin hangi öğretim tasarımı modeline göre geliştirileceğine karar verilmesidir. Nam ve Smith-Jackson (2007) web tabanlı öğrenmede öğretim tasarımı entegrasyonu eksikliğinin üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri olduğunu belirtmiştir.

Öğretim tasarımı modelleri materyalin sistematik bir biçimde geliştirilmesine yardımcı olur. Günümüzde yaygın olarak kullanılan birçok öğretim tasarımı modeli mevcuttur. Bunlardan bazıları; "ASSURE", "ADDIE", "Dick and Carey Model", "Kemp's Instructional Design Model", "WebQuests" ve "ICARE" (Instructional Design Central, t.y.; Wang ve Woo, 2007) olarak sıralanabilir. Örneğin; öğretim tasarımı modellerinin en bilinenlerinden biri olan ASSURE model öğrencileri analiz etme (**A**nalyze learners), hedef ve kazanımları belirtme (**S**tate objectives), metot, medya ve materyalleri seçme (**S**elect methods, media and materials), medya ve materyalleri kullanma (**U**tilize media and materials), öğrenci katılımını gerektirme (**R**equire learner participation) ve değerlendirme ve düzeltme (**E**valuate and revise) adımlarından oluşur.

Öğretim tasarımı modellerinin yanı sıra diğer bazı model ve teorilerden de faydalanılmalıdır. Bunların en çok kabul görenlerinden bazıları; "Gagné's Nine Events of Instructions", "Bloom's Learning Taxonomy", "Keller's The ARCS Model of Motivational Design" ve "Reigeluth's Elaboration Theory" (Gagne vd., 1981; Bloom, 1956; Keller, 1983; Reigeluth, 1979) olarak sıralanabilir.

İkinci adım olarak üretilecek materyal için hedefler ve kazanımlar belirlenmelidir. Hedefler ve kazanımlar, net ve herkes tarafından anlaşılır olmalıdır. Hazırlanacak materyal, hedeflerle ve kazanımlarla paralel olacağından dolayı hedeflerdeki ve kazanımlardaki hatalar ya da sapmalar materyali doğrudan etkileyecektir. Eflatun -gerçek adı ile Platon- (t.y.) her şeyin en önemli noktasını başlangıç olarak tarif etmiştir. Hedefler ve kazanımlar da bir öğretimin başlangıç noktasıdır.

Üçüncü adım olarak üretilecek materyal için kaynak dosyalar (kitap, ders notu, sunum vb.) temin edilerek derinlemesine incelenmelidir. İçeriğin güncel, yeterli ve açıklayıcı olduğundan emin olunmalıdır. İçerikte eğer varsa belirsizliklerin giderilmesi ve anlaşılmayan yerlerin açıklanması için konu uzmanına danışılmalıdır. Paralel olarak senaryolaştırma için yaratıcı fikir çalışması da yapılmalıdır. Yaratıcı fikir çalışmasını kolaylaştırmak için ulusal ve uluslararası örnekler incelenebilir.

Dördüncü adım olarak üretilecek materyal için senaryolar hazırlanmalıdır. Senaryo yazımı için üretim yapacak ekip ile birlikte içerik analizi yaparak materyal için yapılabilecekler hakkında bir yol gösterici çerçeve belirlenmelidir. Gerektiğinde konu uzmanına danışılmalı ve hatta hedef kitleye göre gerekirse pedagog desteği alınmalıdır. Senaryo hazırlarken farklı medya elemanlarından (metin, resim, ses, illüstrasyon, animasyon, 3 boyutlu animasyon, simülasyon, video film vb.) ve etkileşimli uygulamalardan (sürükle-bırak, oku ve yaz, dinle ve oku, interaktif galeri, bulmaca, oyun vb.) yararlanılmalıdır. Eğer varsa kullanılacak hazır stok görseller ve videolar için telif hakkı konusu

göz önünde bulundurulmalıdır. Senaryolaştırma işlemi bitince konu uzmanı kişilerden onay alınmalıdır.

Beşinci adım olarak hazırlanan senaryoların redakte edilmesi sağlanmalıdır. Yılmaz'a (2013) göre bilimsellik, tutarlılık, yalınlık ve anlaşılırlık için içeriklerin imla ve yazım kurallarına göre redakte edilmesi gereklidir.

Altıncı adım olarak redakte edilen senaryoların tasarımsal üretimi için eskiz çalışmaları yapılmalıdır. Bununla birlikte materyal içerinde bulunacak buton, simge, logo gibi nesnelerin farklı olmaması için tasarım kılavuzu oluşturulmalıdır. Ayrıca senaryoların hikâye tahtaları (İng. storyboard) hazırlanmalıdır. Son olarak içeriği organize etmek, içeriğin ekranın nasıl görüneceğini belirtmek, nesnelerin ekranda nasıl yerleşeceğini göstermek ve sayfalar arasındaki bağlantıyı anlatmak için arayüz taslakları (İng. wireframe) hazırlanmalıdır.

Yedinci ve son adım olarak hazırlanan tasarımların yazılımsal kodlaması yapılmalıdır. Kodlama yaparken materyalin hangi yazılım dilinde (Java, Action Script, HTML vb.) kodlanacağına dikkat edilmelidir. Kodlama yaparken materyalin farklı cihazları (bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb.) destekleyecek şekilde çalışmasına dikkat edilmelidir. Materyalin görüntüsünün farklı cihazlara duyarlı (İng. responsive web design) olacak şekilde kodlama yapılması materyalin kullanılabilirliği açısından önemli ve gereklidir.

5.3. Süreç Sonunda Yapılması Gereken İşlemler

Sürecin sonunda *ilk adım* olarak üretilen materyal test edilmelidir. Bu adımda üretilen materyal içindeki bütün nesnelerin sorunsuz gösterildiğinden ve bütün bağlantıların düzgün çalıştığından emin olunmalıdır. Ayrıca görsel kalite, çözünürlük ve okunabilirlik açısından da üretilen materyal test edilmelidir. Üretilen materyal farklı cihazlarda (bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb.) ve eğer internet üzerinden kullanılacaksa farklı tarayıcılarda (İnternet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome vb.) ve farklı işletim sistemlerinde (Windows, Mac vb.) de test edilmelidir.

İkinci adım olarak üretilen materyal kullanıcı testine tabi tutulmalıdır. Üretilen materyal kullanıma açılarak hedef kitledeki öğrenciler tarafından test edilmelidir. Eğer varsa burada ortaya çıkan hatalar ya da aksaklıklar tespit edilerek gerekli düzeltmeler yapılmalıdır.

Üçüncü adım olarak üretilen materyal eğer mümkünse göz taraması gibi profesyonel cihazlar yardımı ile de test edilmelidir. Bu testler hedef kitle üzerinde materyal kullanımı ile yapılan testlerden daha farklı ve önemli sonuçlar verebilir.

Dördüncü ve son adım olarak eğer üretilen materyal bir öğrenme yönetim sistemi (ÖYS) üzerinden kullanıma açılacaksa üretilen materyal SCORM uyumlu olarak paketlenmelidir. SCORM, materyal ile ÖYS arasındaki veri transferi ile ilgili protokolü belirler. Bu işlem materyalin modüler olmasını sağlayarak materyalin farklı ÖYS'lerde sorunsuz çalışmasını sağlar. Bu sayede bir ÖYS'de çalışan materyal, başka bir ÖYS'ye taşınırsa sorunsuz çalışmaya devam eder. Bu işlem için doğal olarak ÖYS'nin de SCORM uyumlu olması gerekmektedir.

6. Sonuç

Ülkemizde web tabanlı uzaktan eğitim yöntemi artık Türkçe öğretiminde de kullanılmaktadır. "Öğrenme-öğretme sürecinin gerçekleşmesinde en önemli katkıyı sağlayan öğe[*sic*] öğretim materyalidir." (Çelik, 2012: 30). Avcı'ya (2013) göre öğrenme sürecinin etkinliğini ve verimliliğini arttırmak için öğretimde materyal kullanmak temel bir işlemdir. Öğretim teknolojilerinin getirdiği kolaylıklar eğitsel materyallere yansıtılmalıdır çünkü Mazgon ve Stefanc'a (2012) göre eğitim teknolojisinin bir anahtar bileşeni de eğitsel materyallerdir.

Öğrencilere kaynak materyal olarak kitap, sunum ya da ders notu sağlamak onların öğreniminde mutlaka bir rol oynar ama bu onların öğrenimdeki ihtiyaçlarını, özellikler de yabancı dil öğrenimindeki ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalır. Bu yüzden bu çalışmada eğitsel materyalin önemi vurgulanmış ve nasıl etkili eğitsel materyal hazırlanacağına dair bir yol haritası anlatılmıştır. Bu yol haritasında materyal hazırlama sürecinin neresinde hangi adımların atılması gerektiği ifade edilmiştir.

Son olarak etkili bir materyal öğrencilere şu faydaları sağlar:

- Eğitimi kolaylaştırır.
- Kalıcı öğrenmeye yardımcı olur.
- Somut ve zor konuların anlaşılmasını sağlar.
- Öğrencinin ilgisini ve dikkatini konuya odaklar.
- Zamandan tasarruf sağlar.
- Kullanımı ve tüketimi kolaydır.

7. KAYNAKÇA

Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, *1*(1), 92-97. Kasım 23, 2014 tarihinde, http://www.tojet.net/articles/v1i1/1111.pdf adresinden alınmıştır.

Akpınar Dellal, N. ve Kuru Atadere, Y. (2015). Erken yaşta yabancı dil eğitimine yönelik velilerin bilinç ve algı düzeyleri. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/11 Summer 2015, p. 25-38, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8539, ANKARA-TURKEY.

Avcı, U. (2013). Öğretim ortamları ve materyal tasarımı. M. SARITAŞ (ed.), *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* içinde (3. bs., s. 37-53). Ankara: Pegem Akademi.

Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives*. Boston: Pearson Education.

Bozpolat, E. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının dört temel dil becerisine ilişkin metaforik algıları. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/11 Summer 2015, p. 313-340, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8552, ANKARA-TURKEY.

Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *42*(2), 265-277. Kasım 21, 2014 tarihinde, http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/1223/13982.pdf adresinden alınmıştır.

Çelik, L. (2012). Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi. Ö. DEMİREL ve E. ALTUN (ed.), *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* içinde (7. bs., s. 27-66). Ankara: Pegem Akademi.

Demirkan, C. (2008). *Yabancı dil öğreniminin bireylerin sosyal yaşamına etkisi: Isparta'da öğretmenler üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Drake, C., Land, T. J. ve Tymınskı, A. M. (2014). Using educative curriculum materials to support the development of prospective teachers' knowledge. *Educational Researcher*, *43*(3), 154-162. Kasım 25, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Eflatun (t.y.). *Search quotes*. Kasım 26, 2014 tarihinde, http://www.searchquotes.com/quotation/The_beginning_is_the_most_important_part_of_the_work./219407/ adresinden alınmıştır.

Elbir, B. ve Aka, F. N. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/12 Summer 2015, p. 371-386, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8425, ANKARA-TURKEY.

Erdem, M. D., Gün, M. ve Sever, P. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem seçimi ve alternatif yöntemler. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/11 Summer 2015, p. 549-566, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8735, ANKARA-TURKEY.

Gagne, R. M. vd. (1981). Planning and authoring computer-assisted instruction lessons [Abstract]. *Educational Technology*, *21*(9), 17-21. Kasım 26, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Gunawardena, C. (1999). The challenge of designing and evaluating "interaction" in web-based distance education. P. DE BRA ve J. LEGGETT (ed.), *WebNet 99 World Conference on the WWW and Internet* içinde (s. 486-491). Kasım 25, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Instructıonal Desıgn Central (t.y.). *Instructional design models*. Kasım 26, 2014 tarihinde, http://www.instructionaldesigncentral.com/htm/IDC_instructionaldesignmodels.htm adresinden alınmıştır.

Keller, J. M. (1983). *Development and use of the ARCS model of motivational design*. Netherlands: Twente University of Technology.

Kılanç, B. (2014). *Üniversitelerimizin gözü yurtdışında*. Kasım 23, 2014 tarihinde, http://www.aksam.com.tr/yazarlar/universitelerimizin-c2gozu-yurtdisinda/haber-307078 adresinden alınmıştır.

Kıroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *6*(2), 26-39. Kasım 24, 2014 tarihinde, http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/1002000065/1002000057 adresinden alınmıştır.

Mazgon, J. ve Stefanc, D. (2012). Importance of the various characteristics of educational materials: Different opinions, different perspectives. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, *11*(3), 174-188. Kasım 25, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Nam, C. S. ve Smıth-Jackson, T. L. (2007). Web-based learning environment: A theory-based design process for development and evaluation. *Journal of Information Technology Education*, *6*, 23-43. Kasım 25, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Paksoy, H. M., Paksoy, S. ve Özçalıcı, M. (2012). Türkiye'de yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal sorunları: GAP bölgesi üniversiteleri örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *2*(2), 85-94. Kasım 24, 2014 tarihinde, http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/Imagesimages/files/2012-2-7_0y.pdf adresinden alınmıştır.

Pilancı, H. (2009). Uzaktan Türkçe öğrenen yabancıların Türkçeyi iletişim aracı olarak kullanabilme yeterlikleri. *Journal of Language and Linguistic Studies*, *5*(2), 49-61. Kasım 23, 2014 tarihinde, http://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/81/81 adresinden alınmıştır.

Reıgeluth, C. M. (1979). In search of a better way to organize instruction: The elaboration theory. *The Annual Convention of the Association for Educational Communications and Technology* içinde (s. 100-131). Kasım 26, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Sabah (t.y.). *Dünyada en çok konuşulan diller*. Kasım 21, 2014 tarihinde, http://www.sabah.com.tr/fotohaber/dunya/dunyada_en_cok_konusulan_diller/20051 adresinden alınmıştır.

Türker, F. M. ve Demir, E. (2014). Yabancı dil olarak web tabanlı uzaktan Türkçe öğretiminde görsel materyaller. A. ŞAHİN (ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* içinde (s. 251-270). Ankara: Pegem Akademi.

Wang, Q. ve Woo, H. L. (2007). Systematic planning for ICT integration in topic learning. *Educational Technology & Society*, *10*(1), 148-156. Kasım 26, 2014 tarihinde, ERIC veri tabanından alınmıştır.

Yılmaz, E. (2013). *AUZEF'te içerikler artık redakte ediliyor*. Kasım 25, 2014 tarihinde, http://auzefhaber.istanbul.edu.tr/auzefte-icerikler-artik-redakte-ediliyor.html adresinden alınmıştır.

Yücer, S. (2011). İnternet yoluyla Türkçe öğretimi ve sorunları. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, *1*(1), 132-143. Kasım 23, 2014 tarihinde, http://turkcearastirmalari.gazi.edu.tr/dergi/yil-1/sayi-1/13-yucer-sumeyra.pdf adresinden alınmıştır.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Gücükoğlu, B., Türker, M.F.,(2015). "Yabancı Dil Olarak Web Tabanlı Türkçe Öğretiminde Materyal Hazırlama Süreci / The Process Of Material Preparation In Web-Based Turkish Teaching As A Foreign Language", TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/15 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8758, p. 439-450.